

20.5.2014

Pohjoismaiden neuvosto

Vastaus Pohjoismaiden neuvoston kirjalliseen kysymykseen
Kysymys 9/2104
Viite: 14-00107-1

Pohjoismaiden neuvoston jäsen Maria Stenberg (s) on tehnyt kirjallisen kysymyksen yhteistyöstä supikoiran leviämisen ehkäisemiseksi. Stenberg pyytää Norjan, Ruotsin ja Suomen hallituksilta vastauksia alla oleviin kysymyksiin.

1. Mihin toimiin hallitukset ovat ryhtyneet supikoiran leviämisen estämiseksi siten kuin on kuvailtu Norjan, Ruotsin ja Suomen valtiosihteerien allekirjoittamassa aiesopimuksessa?

Norjan ympäristöministeriön, Ruotsin ympäristöministeriön ja Suomen maa- ja metsätalousministeriön valtiosihteerien lokakuussa 2013 allekirjoittamassa aiesopimuksessa todetaan, että mailla on aikomus kehittää yhteistyötään supikoiran leviämisen ehkäisemiseksi maiden sisällä ja maasta toiseen. Aiesopimuksessa korostetaan, että supikoira on rajat ylittävä vakava ongelma ja että toimiin ryhtyminen on yhteinen priorisointi, rahoituskysymykset mukaan lukien, supikoiran leviämisen ehkäisemiseksi maiden sisällä ja maasta toiseen. Lopuksi aiesopimuksessa todetaan, että perustetaan maiden viranomaisten yhteyshenkilöryhmä supikoiratyötä varten tavoitteena keskustella ongelmasta ja mahdollisuuksien mukaan koordinoita resursseja, tutkimusta, valvontaa ja toimia supikoiran leviämisen estämiseksi.

Vuosina 2010–2013 Ruotsissa, Suomessa ja Tanskassa toteutettiin Life+-hanke NAT/SE/000344: *Management of the invasive raccoon dog (Nyctereutes procyonoides) in the North-European countries (MIRDINEC)*, jonka budjetti oli 5,3 miljoonaa euroa. Hankkeen lopputulos oli, että uusia vahvistettuja supikoirahavaintoja ei ollut niiden alueiden lisäksi, joilla havaintoja oli jo ennen Life+-hankkeen alkamista. Supikoirasta ei ole vahvistettuja havaintoja Etelä- tai Keski-Ruotsista tai Fynin tai Sjællandin saarilta Tanskasta. Vuonna 2014 Suomi on jatkanut toimintaa supikoirakannan leviämisen estämiseksi MIRDINEC Life+-hankkeen After Life+-suunnitelman ja valtiosihteerien yhteisymmärryssopimuksen mukaisesti. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla toimiva Suomen riistakeskus yhdessä Metsähallituksen sekä Ruotsin ja Norjan vastaavien tahojen kanssa ovat jatkaneet supikoirakannan koon rajoittamista Pohjois-Suomessa, erityisesti Tornionjokilaaksossa. Tämän vuoden toiminta Suomessa painottuu Pohjois-Suomen metsästäjien koulutukseen ja tukemiseen supikoiran pyynnissä sekä supikoirien hävittämiseen ja tiedonkeruuseen Judas-eläinten avulla. Suomen riistakeskuksen koordinoimaa hanketta rahoittavat maa- ja metsätalousministeriö, Suomen riistakeskus, Metsähallitus, Norja ja Ruotsi.

Suomen kansallisen vieraslajistrategian mukaisesti päävastuu supikoirakannan leviämisen estämisestä on maa- ja metsätalousministeriöllä ja sen tulostehojauksessa olevilla organisaatioilla. Ympäristöministeriöllä on vastuu vieraspetoasioista luonnonsuojelualueilla. Supikoira on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi. Luonto- ja ympäristövaikutuksiltaan merkittävät vierasperäiset pedot ovat jääneet kokonaisuutena vähäiselle huomiolle. Supikoira voi aiheuttaa merkittävää haittaa erityisesti linnuston kannalta arvokkailla kosteikkoalueilla, ja siten uhata esimerkiksi maassa pesivien lintujen ja sammakkoeläinten, kuten uhanalaisen rupiliskon, kantoja erityisesti herkillä suojelualueilla. EU:n tuleva vieraslajistrategia tulee osaltaan vahvistamaan vieraslajien uhan torjumista ja niiden leviämisen estämistä, erityisesti listattavien lajien osalta.

Supikoiran kannanhallinta ja sen leviämisen estäminen perustuu nyt ja tulevaisuudessa ennen kaikkea vapaaehtoisten metsästäjien toteuttamaan työhön. Tehokkaan ja koordinoitun toiminnan turvaamiseksi Suomessa käytetään ja edelleen kehitetään toimintamalleja, joissa vapaaehtoistyötä tuetaan koulutuksella ja neuvonnalla sekä suojelualueilla ja hankkeissa pyyntilaittein, tarvikkein ja mahdollisesti kulukorvauksin.

Suomessa on tarkasteltava vieraspetojen statusta lainsäädännössä, sekä suojelualueiden metsästyskäytäntöjä ja luonnonsuojelulain linjauksia haitallisten vieraspetojen pyynnin osalta. Tehokasta pienpetopyyntiä tulisi entistä enemmän kohdentaa sekä suojelualueille että niiden lähiympäristöön. Paikallisten metsästäjien osallistuminen on perusedellytys laajamittaiselle toiminnalle vieraspetokantojen hallinnassa. Pyyntimotivaatio on usein kiinteästi sidoksissa alueen muihin metsästysmahdollisuuksiin, riistanhoidollisista lähtökohdista. Metsästyksen ollessa lähtökohtaisesti kiellettyä, on petopyyntiä pääsääntöisesti tuettava rahallisesti. Kokonaisvaltainen ja tapauskohtainen tarkastelu voi luoda merkittäviä mahdollisuuksia tehostaa pienpetojen pyyntiponnistuksia kustannustehokkaasti erityisesti suojelualueilla.

Supikoiran leviäminen Suomesta Ruotsiin ja Norjaan on estettävä ja toiminnan jatkuva rahoitus turvattava. Supikoirakannan aiheuttamat ongelmat ovat suurelta osin muita kuin riistatalouden ongelmia, riistataloudellisia haittoja kuitenkin vähättelemättä. Supikoirakanta uhkaa Pohjoismaiden luonnon monimuotoisuutta ja elinvoimaisuutta sekä aiheuttaa uhan:

1. kansanterveydelle: Supikoirakannan vakiintuessa alueen kokonaispienpetotiheys kasvaa huomattavasti, jopa moninkertaistuu. Tämä lisää zoonoosien nopean leviämisen riskiä populaatioissa ja edelleen lisää ihmisten sairastumisriskiä. Merkittävimpiä supikoirien levittämiä zoonooseja ovat rabies, myyräekinokokki ja trikinoosi. Myyräekinokokin osalta suurin riski Suomessa on koirien tuonti ja niiden mukana loisen leviäminen luonnon koiraeläinpopulaatioihin. Tiheässä pienpetokannassa loinen leviää nopeasti.

2. luonnonvarataloudelle: Myyräekinokokin saastuttamilla alueilla luonnon sienten ja marjojen poiminta ilman vakavan sairastumisen riskiä ei ole mahdollista. Tämä aiheuttaa merkittävän uhan erityisesti Pohjoisen Skandinavian ja Pohjois-Suomen laajamittaiselle marjanpoiminnalle. Tiheässä pienpetopopulaatioissa myös kapi leviää nopeasti, mikä heijastuu luonnonturkisten laatuun, hintaan ja käytettävyyteen.

3. luontaisten pien- ja suurpetojen terveydelle: suuri kokonaistiheys lisää tautien, kuten kapin, leviämisen riskiä ja heikentää eläinten yleiskuntoa.

Edellä kuvatun taustan perusteella Suomi kehittää vuoden 2014 aikana hallinnonrajat ylittävää toimintamallia ja -rahoitusta vierasperäisten petojen hallintaan. Tavoitteena on:

1. Jatkaa MIRDINEC After Life+-työtä ja estää supikoiran leviäminen Skandinaviaan. Yhdessä Ruotsin ja Norjan kanssa pyritään luomaan pysyvä ja tilanteen mukaan adaptiivisesti kehitettävä supikoiran tehopyynti- ja seurantavyöhyke Pohjois-Suomeen.

2. Lisätä vierasperäisten petojen peruspyyntipainetta koko maassa kannan koon ja leviämisen rajoittamiseksi, ja kehittää suojelualueilla ja niiden lähiympäristöissä tapahtuvaa pienpetojen tehopyyntitoimintaa.

a. Toimintaa kehitetään parhaillaan Metsähallituksen luontopalveluiden hallinnollisena hankkeena suojelualueiden pienpetopyynnin osalta. Metsähallituksen

luontopalvelut ovat valmistelemassa mittavaa integroitua Life-hanketta vuosille 2016–2023, jossa yhtenä osana on yhdessä Suomen riistakeskuksen sekä riista- ja kalatalouden tutkimuskeskuksen kanssa kehittää valtakunnallinen pienpetojen pyyntijärjestelmä.

b. Toimia osana yhteispohjoismaista toimintaohjelmaa, jossa joustavasti suunnataan kokonaisresurssien painopistettä sinne, missä on eniten tarvetta vieraslajin leviämisen pysäyttämiseen.

c. Nyt painopiste Pohjois-Suomessa supikoirakannan leviämisen estämisessä. Tulevaisuudessa tarvetta voi olla esimerkiksi pesukarhun leviämisen estämisessä.

Vierasperäisten petojen aiheuttamat ongelmat ovat merkittävä uhka ympäristölle ja luonnon monimuotoisuudelle. Niillä on vaikutusta myös mm. riistalintujen menestymiseen. Laaja-alaisen vaikuttavuuden vuoksi on pyrittävä maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön hallinnonalojen merkittävään yhteistyöhön ja -rahoitukseen.

Life+-järjestelmään lähetettiin hakemus hankkeen jatkamisesta, mutta Euroopan komissio hylkäsi hakemuksen sillä perusteella, että se sisälsi toimia ja menetelmiä, joita toteutetaan jo entuudestaan eikä sillä sen vuoksi ole tarpeeksi innovatiivista tai demonstratiivista arvoa.

Ruotsi on tämän vuoksi päättänyt jatkaa supikoiran leviämisen ehkäisemiseksi tekemäänsä työtä Life+-hankkeen jälkeen luonnonsuojeluviraston kautta, joka rahoittaa kansallista supikoirahanketta 8 miljoonalla kruunulla vuosina 2014–2016. Ruotsin maatalousyliopisto ja Ruotsin metsästäjäliitto ovat vastuussa tästä hankkeesta, joka sisältää valvontaa ja supikoiran aktiivista torjuntaa Norrbottenin ja Västerbottenin lääneissä käyttäen haaskoja, haaskakameroita, metsästystä sekä lähettimin varustettujen sterilisoitujen yksilöiden valvontaa. Skånessa on valmius, jos supikoira alkaisi levitä etelästä käsin. Ruotsin metsästäjäliitto kerää supikoira- ja pesukarhuhavaintoja koko maasta.

Ruotsin luonnonsuojeluvirasto on aiesopimuksen allekirjoittamisesta lähtien tehnyt yhteistyötä Suomen ja Norjan vastaavien viranomaisten kanssa. Viranomaiset ovat päättäneet järjestää kokouksen 18. kesäkuuta 2014, jossa aiesopimuksen pohjalta keskustellaan esimerkiksi rahoituksesta.

Norjassa toimintaa on jatkettu valvomalla raportoituja havaintoja, jälkiä ja merkkejä alueilla, joilla supikoiran epäillään liikkuvan. Lisäksi Norja on erikoiskouluttanut koiran vainuamaan supikoiran jälkiä. Norja tarjoaa koiraa myös Ruotsin käyttöön. Koiraa testaamalla on selvinnyt, että jäljet voivat olla vanhempia kuin 24 tuntia eri kasvualustoilla. Norja on myös myöntänyt varoja (60 000 euroa) Suomelle supikoiran leviämisen rajoittamiseksi pohjoisilla alueilla.

2. Aikovatko hallitukset pyrkiä siihen, että myös Tanska liittyy Norjan, Ruotsin ja Suomen valtiosihteerien allekirjoittamaan aiesopimukseen?

Life+-hanke on osoittanut, että on olemassa hyvät mahdollisuudet estää supikoiran leviämistä Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa. Edellytyksenä on, että rajavaltioiden ja ongelman kanssa painivien maiden välillä on yhteistyötä kaikilla tasoilla. Tanska on tässä tapauksessa luonnollinen yhteistyökumppani, ja mielestämme olisi hyvä, jos Tanska liittyisi aiesopimukseen.

Yhteispohjoismainen toimintaohjelma vieraslajien leviämisen estämiseksi maasta toiseen on tarpeellinen. Tanskan mukana olo toiminnassa olisi nähdäksemme tärkeää, sillä Tanska muodostaa merkittävän vieraslajien leviämistien Manner-Euroopasta Skandinaviaan ja edelleen Suomeen. Tällä hetkellä toiminnan painopiste on

supikoiran leviämisen estämisessä Suomesta Skandinaviaan, mutta tulevaisuudessa on nähtävillä kasvava tarve pysäyttää pesukarhun leviäminen Tanskan kautta Skandinaviaan ja edelleen Suomeen.

Jari Koskinen
Maa- ja metsätalousministeri
Suomi